Valiokunnan lausunto PuVL 14/2026 vp─ HE 175/2026 vp

Puolustusvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2027 (HE 175/2026 vp): Asia on saapunut puolustusvaliokuntaan lausunnon antamista varten valtiovarainvaliokunnalle. Määräaika: 26.10.2026.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- talousjohtaja Kristiina Olsson, puolustusministeriö
- suunnittelupäällikkö, lippueamiraali Jukka Anteroinen, Pääesikunta
- ylitarkastaja Kalle Mattila, Pääesikunta
- apulaisosastopäällikkö, everstiluutnantti Timo Ronkainen, Maavoimien esikunta
- Ilmavoimien komentajan edustaja, everstiluutnantti Eetu Rikkinen, Pääesikunta
- kommodori Juhani Lehtomäki, Merivoimien esikunta
- teknologiajohtaja Lauri Kangas, Puolustus- ja Ilmailuteollisuus PIA ry
- toiminnanjohtaja Antti Lehtisalo, Maanpuolustuskoulutusyhdistys
- puheenjohtaja Tuomas Kuusivaara, Suomen Reserviupseeriliitto ry
- puheenjohtaja Kari Salminen, Reserviläisliitto ry
- varapuheenjohtaja Lotta Nissi, Naisten Valmiusliitto ry
- puheenjohtaja, everstiluutnantti Jouni Lahtinen, Upseeriliitto ry
- puheenjohtaja, sotilasmestari Mika Tiitinen, Aliupseeriliitto ry
- puheenjohtaja, kapteeni Marko Jalkanen, Päällystöliitto ry
- puheenjohtaja Mats Uotila, Varusmiesliitto ry
- pääluottamusmies, puheenjohtaja Kristiina Hakuli, Maanpuolustuksen Henkilökuntaliitto MPHL ry
- yhteiskuntasuhdejohtaja Päivi Niemi-Laine, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- Patria Oyj
- Oy Forcit Ab
- Sako Oy

Valiokunnan lausunto PuVL 14/2026 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

(1) Puolustusvaliokunta toteaa, että Suomen ja Euroopan turvallisuusympäristö on muuttunut pitkäaikaisesti ja perustavanlaatuisesti. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu, ja Venäjän muodostama sotilaallinen uhka Euroopalle on pitkäkestoinen. Samanaikaisesti Suomen Nato-jäsenyyden täysimääräinen toimeenpano, liittokunnan puolustussuunnitteluun osallistuminen ja Suomelle kuuluvien yhteisen puolustuksen tehtävien toteuttaminen asettavat kasvavia vaatimuksia puolustushallinnolle ja Puolustusvoimille.

(2) Valiokunta korostaa, että Suomen puolustuksen perustana ovat myös Nato-jäsenenä vahva kansallinen puolustuskyky, yleinen asevelvollisuus, laaja ja koulutettu reservi, korkea maanpuolustustahto sekä koko maan puolustaminen. Nato-jäsenyys vahvistaa merkittävästi Suomen turvallisuutta ja puolustusta, mutta ei vähennä tarvetta ylläpitää ja kehittää vahvaa kansallista puolustuskykyä. Suomen on kaikissa olosuhteissa kyettävä vastaamaan kansallisen puolustuksen ensivaiheen tehtävistä sekä mahdollistamaan liittolaisten nopea tuki.

(3) Puolustusministeriön hallinnonalalle esitetään vuodelle 2027 yhteensä noin 7,0 miljardin euron määrärahoja ja sotilaalliseen maanpuolustukseen noin 5,9 miljardia euroa. Valiokunta pitää puolustuksen rahoitustason vahvistamista välttämättömänä. Turvallisuusympäristön kehitys edellyttää puolustuskyvyn nopeutettua vahvistamista ja samalla pitkäjänteistä sitoutumista riittävään puolustusrahoitukseen.

(4) Valiokunta korostaa, ettei puolustusmenojen riittävyyttä voida arvioida yksinomaan suhteessa puolustusmenojen bruttokansantuoteosuuteen. Olennaista on rahoituksen tuottama sotilaallinen suorituskyky. Suomen tulee varautua ylläpitämään puolustusmenoja korkealla tasolla pitkäaikaisesti sekä kohdentamaan lisärahoitusta erityisesti niihin suorituskykyihin, joiden vahvistamista muuttunut sodankuva ja Naton puolustussuunnittelu edellyttävät. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota Puolustusvoimien droonikyvykkyyksien pikaiseen kehittämiseen sekä varusmiesten ja reserviläisten laajamittaiseen droonikoulutukseen, jota maanpuolustusjärjestöt voivat omalla toiminnallaan tukea.

(5) Materiaalisten investointien voimakas kasvu edellyttää vastaavaa huolehtimista henkilöstöstä, harjoitustoiminnasta, ylläpidosta ja infrastruktuurista. Hankittu materiaali tuottaa puolustuskykyä vain, jos sen käyttämiseen, ylläpitämiseen ja sillä harjoittelemiseen on riittävät henkilöstöresurssit. Valiokunta korostaa, että tältä osin budjetti ei ole tasapainossa: kantahenkilökunnan, varusmiesten ja reserviläisten toimintaan ja hyvinvointiin kohdennetaan liian vähän resursseja.

(6) Puolustusmenojen kasvu ja pitkäaikaisten taloudellisten sitoumusten lisääntyminen korostavat eduskunnan budjettivaltaa. Valiokunta katsoo, että rahoituksen kasvaessa myös sen vaikuttavuuden parlamentaarista seurantaa tulee vahvistaa.

Puolustusvoimien toimintamenot ja henkilöstö

(7) Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota siihen, että toimintamenojen kehitys on selvästi hitaampaa kuin materiaalisten investointien kasvu samaan aikaan, kun Puolustusvoimien tehtävät ja henkilöstömäärä lisääntyvät.

(8) Nato-jäsenyys, lisääntynyt kansainvälinen harjoitustoiminta, liittokunnan yhteisen puolustuksen tehtävät, reservin kouluttaminen sekä uusien suorituskykyjen käyttöönotto lisäävät pysyvästi Puolustusvoimien toimintamenoja. Valiokunta katsoo, ettei toimintamenojen tasoa tule mitoittaa siten, että kasvavien materiaalisten suorituskykyjen käyttö joudutaan sovittamaan liian niukkaan toimintamenokehykseen. Toimintamenojen tulee seurata tehtävien ja suorituskykyjen todellista kasvua.

(9) Valiokunta pitää perusteltuna Puolustusvoimien henkilöstömäärän suunniteltua nopeampaa kasvattamista. Henkilöstön lisäämisessä on otettava huomioon sekä Nato-jäsenyydestä johtuvat uudet tehtävät että kansallisen puolustuksen kasvavat vaatimukset. Erityistä huomiota on kiinnitettävä kouluttajien, teknisen henkilöstön, kyber- ja tiedusteluosaajien sekä uusien asejärjestelmien käyttö- ja ylläpitohenkilöstön määrään.

(10) Valiokunta korostaa, että henkilöstömäärän kasvattamisen tulee olla pysyvää ja suunnitelmallista. Lisääntyviä tehtäviä ei voida pitkäaikaisesti hoitaa nykyisen henkilöstön työmäärää kasvattamalla. Puolustusvoimien kilpailukyvystä työnantajana, henkilöstön palvelussuhteen ehdoista ja työssä jaksamisesta on huolehdittava samalla, kun henkilöstömäärää kasvatetaan. Puolustusvoimien on välttämätöntä käydä henkilöstöjärjestöjen kanssa vuoropuhelua, jossa haetaan aidosti ratkaisuja henkilöstön työssä jaksamisen turvaamiseksi.

Varusmiesten aseman kehittäminen

(11) Yleinen asevelvollisuus ja laaja reservi muodostavat Suomen puolustusratkaisun perustan. Valiokunta painottaa, että Varusmiesten taloudellisia etuuksia on välttämätöntä kehittää osana asevelvollisuusjärjestelmän vahvistamista. Varusmiehet kantavat merkittävän henkilökohtaisen vastuun kansallisen puolustuskyvyn ylläpitämisestä. Valiokunta katsoo, että tämän vastuun tulee näkyä nykyistä huomattavasti vahvemmin myös yhteiskunnan varusmiehille tarjoamassa taloudellisessa tuessa.

(12) Varusmiespalvelus merkitsee nuorelle useiden kuukausien keskeytystä opiskeluun, työssäkäyntiin ja oman taloudellisen tulevaisuuden rakentamiseen. Palveluksen aikana mahdollisuudet ansiotulojen hankkimiseen ovat olennaisesti rajoitetut, mutta monet henkilökohtaiset menot ja taloudelliset velvoitteet jatkuvat. Palveluksen suorittamisesta voi aiheutua myös välillisiä taloudellisia menetyksiä opintojen viivästymisen, työuran myöhemmän alkamisen ja ansiotulojen lykkääntymisen vuoksi. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä sen varmistamista, ettei lakisääteisen maanpuolustusvelvollisuuden täyttäminen muodostu nuorelle kohtuuttomaksi taloudelliseksi rasitteeksi.

(13) Valiokunta korostaa, että varusmiesten taloudellisten etuuksien kehittäminen on myös yhdenvertaisuuskysymys. Asevelvollisten taloudelliset lähtökohdat vaihtelevat merkittävästi,

eikä kaikilla nuorilla ole mahdollisuutta turvautua perheen taloudelliseen tukeen palveluksen aikana. Riittämättömät etuudet voivat siten asettaa varusmiehet eriarvoiseen asemaan heidän perhetaustansa ja taloudellisen tilanteensa perusteella. Asevelvollisuuden suorittamisen edellytysten tulee olla mahdollisimman yhdenvertaiset riippumatta palvelukseen astuvan nuoren varallisuudesta, asumismuodosta tai perhetilanteesta.

(14) Valiokunta katsoo, että varusmiesten taloudellisten etuuksien parantamisella on merkitystä myös maanpuolustustahdon ja asevelvollisuusjärjestelmän yhteiskunnallisen hyväksyttävyyden kannalta. Yleisen asevelvollisuuden vahvuus perustuu laajaan kansalaisten luottamukseen järjestelmän oikeudenmukaisuudesta. Kun yhteiskunta edellyttää nuorilta huomattavaa henkilökohtaista panosta maanpuolustukseen, sen tulee vastaavasti huolehtia siitä, että palveluksen suorittamisen taloudelliset edellytykset ovat asianmukaiset. Varusmiesten toimeentulosta huolehtiminen on konkreettinen osoitus siitä, että yhteiskunta arvostaa asevelvollisten tekemää työtä kansallisen turvallisuuden hyväksi.

(15) Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että taloudelliset huolet voivat heikentää varusmiesten hyvinvointia, jaksamista ja mahdollisuuksia keskittyä vaativaan sotilaskoulutukseen. Saadun selvityksen mukaan päivärahojen pienuus voi osaltaan johtaa siihen, että varusmiehet pyrkivät valitsemaan lyhimmän, 5,5 kuukauden palvelusajan. Valiokunta pitää tätä huolestuttavana, sillä Puolustusvoimat tarvitsee riittävästi motivoituneita ja soveltuvia varusmiehiä myös pidempää palvelusaikaa edellyttäviin johtaja- ja erityistehtäviin. Mikäli taloudelliset syyt vähentävät halukkuutta näihin tehtäviin, Puolustusvoimien mahdollisuudet valita niihin parhaiten soveltuvat henkilöt heikkenevät. Tämä voi vaikeuttaa sodan ajan joukkojen kouluttamista ja heikentää reservin osaamista ja suorituskykyä.

(16) Valiokunta korostaa, ettei varusmiehen taloudellinen tilanne saa muodostua esteeksi hakeutumiselle pidempää palvelusaikaa edellyttäviin tehtäviin. Valiokunta huomauttaa, että päivärahojen pienuus voi myös vähentää naisten kiinnostusta hakeutua vapaaehtoiseen asepalvelukseen tilanteessa, jossa kaikki voitava on tehtävä naisten määrän lisäämiseksi.

(17) Edellä todettuun viitaten valiokunta pitää perusteltuna varusmiesten päivärahojen tuntuvaa korottamista ja niiden kehityksen sitomista nykyistä selkeämmin yleiseen kustannustason nousuun. Kaikkien päivärahojen kaksinkertaistaminen maksaa noin 55 miljoonaa euroa. Valiokunta katsoo, että puolustusbudjetin vuosittain merkittävästi kasvaessa kohti Naton 3,5 prosentin BKT-tavoitetta tämän korotuksen toteuttaminen on tehtävissä nopealla aikataululla ja viimeistään tulevissa hallitusneuvotteluissa. Päivärahakorotuksen lisäksi tulee arvioida kokonaisuutena varusmiesten asumiseen, matkustamiseen, perhetilanteeseen ja muihin välttämättömiin menoihin liittyvien tukien riittävyyttä sekä tukijärjestelmän toimivuutta erilaisissa elämäntilanteissa. Valiokunta viittaa tässä yhteydessä myös vuoden 2025 hallituksen vuosikertomuksesta antamaansa lausuntoon, jossa käsiteltiin varusmiesten taloudellisten etuuksien kehittämistä (PuVL 12/2026 vp, kpl 2–9).

Reservin toimintakyvyn kehittäminen

(18) Puolustusbudjetin perustelujen mukaan vuonna 2027 kertausharjoituksiin on tarkoitus kutsua 25 000 reserviläistä. Vuonna 2022 kertausharjoituksiin osallistui lähes 30 000

reserviläistä, mutta sen jälkeen määrä on laskenut. Vuonna 2025 kertausharjoituksissa koulutettiin vain 21 679 reserviläistä.

(19) Vuoden 2027 tavoite vastaa alle yhdeksää prosenttia sodan ajan joukkoihin sijoitetuista reserviläisistä. Määrää voidaan pitää riittämättömänä sekä kiristyneen turvallisuustilanteen että koronapandemian aikana syntyneen kertausharjoitusvelan vuoksi.

(20) Valiokunta toteaa, että kertausharjoituksiin kutsuttavien reserviläisten määrää tulee kasvattaa selvästi nykyisestä tavoitteesta. Aiemmissa kannanotoissaan puolustusvaliokunta on pitänyt minimitasona 30 000 reserviläisen koulutusta. Enempäänkin olisi tarvetta, mutta kouluttavan henkilöstön vähyys ja työssä jaksamiseen liittyvät haasteet estävät tavoitetason merkittävämmän nousun lähivuosina.

(21) Paikallispuolustusharjoitukset ovat tärkeä osa Puolustusvoimien kertausharjoitustoimintaa ja reserviläisten osaamisen ylläpitämistä. Harjoituksissa kehitetään reserviläisten sotilaallisia valmiuksia, paikallisjoukkojen toimintakykyä sekä viranomaisten ja muiden turvallisuustoimijoiden yhteistyötä. Harjoitukset vahvistavat alueellista puolustusvalmiutta ja yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta. Paikallispuolustusharjoitusten määrää tulee lisätä, jotta reserviläisten osaamista voidaan ylläpitää ja kehittää nykyistä laajemmin sekä varmistaa paikallisjoukkojen toimintakyky muuttuneessa turvallisuusympäristössä.

(22) Reservin osaamisen ylläpitämisessä tulee nykyistä voimakkaammin hyödyntää myös vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta. Kertausharjoitusten ja vapaaehtoisen koulutuksen tulee muodostaa toisiaan täydentävä kokonaisuus, jonka avulla reserviläisen osaamista voidaan ylläpitää nykyistä säännöllisemmin koko reserviajan.

(23) Puolustusvaliokunta on toistuvasti kiinnittänyt huomiota Suomen ampumarataverkoston riittämättömyyteen. Nykyinen ampumarataverkosto on liian harva ja alueellisesti epätasapainoinen, jotta reserviläiset voisivat ylläpitää ampumataitoaan riittävällä tavalla. Ampumaratojen määrä on vähentynyt merkittävästi viime vuosikymmeninä, mikä heikentää vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä. Hallitusohjelmassa on linjattu, että ampumaratojen määrää kasvatetaan noin tuhanteen vuoteen 2030 mennessä. Erityisesti kivääri- ja toiminnallisten ampumaratojen määrää on lisättävä eri puolilla Suomea. Samalla on sujuvoitettava ympäristölupamenettelyjä ja turvattava nykyisten ratojen toiminta. Valiokunta korostaa, että kattava ampumarataverkosto on välttämätön reserviläisten ampumataidon, vapaaehtoisen maanpuolustuksen ja koko maan puolustusvalmiuden ylläpitämiseksi.

Vapaaehtoinen maanpuolustus

(24) Vapaaehtoisen maanpuolustuksen merkitys on turvallisuusympäristön muutoksen jälkeen edelleen kasvanut. Valiokunta pitää Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen toimintaa erittäin kustannustehokkaana tapana ylläpitää ja täydentää reserviläisten osaamista.

(25) Maanpuolustuskoulutusyhdistys arvioi tarvitsevansa 13 miljoonaa euroa vuonna 2027, jotta koulutuksen määrä ja laatu voidaan säilyttää vuoden 2026 tasolla. Puolustusministeriön ilmoittama valtionavustus vuodelle 2027 on 9,87 miljoonaa euroa, ja sitä voidaan käyttää vain

MPK:n julkisten hallintotehtävien hoitamisesta aiheutuviin menoihin. Lisäksi MPK arvioi saavansa miljoona euroa säätiöiltä ja 1,1 miljoonaa euroa osallistumismaksuista. Näin ollen rahoitusta on tiedossa ja arvioitu kertyvän yhteensä noin 12 miljoonaa euroa, mikä jää noin miljoona euroa tarvittavasta määrästä. MPK:n vuoden 2027 talousarvio perustuu oletukseen, että puuttuva rahoitus katetaan 400 000 euron jakamattomalla varauksella ja 600 000 euron säätiöiden lisätuella.

(26) MPK:n lisäksi merkittäviä rahoitushaasteita on myös MPK:n keskeisillä jäsenjärjestöillä. Reserviupseeriliiton, Reserviläisliiton, Naisten Valmiusliiton ja Maanpuolustuskiltojen liittoa tuetaan kutakin vuosittain 82 000 eurolla. Saadun selvityksen mukaan tuki on riittämätön ja vaikeuttaa merkittävästi liittojen toimintaedellytyksiä tilanteessa, jossa niiden toimintaan kohdistuu koko ajan kasvavia odotuksia.

(27) Puolustusvaliokunta on toistuvasti nostanut esiin MPK:n varautumis- ja turvallisuuskoulutuksen (VARTU) rahoitusongelman. VARTU-koulutus ei kuulu MPK:n julkiseen hallintotehtävään, minkä vuoksi siihen ei myönnetä valtiontukea samalla tavalla kuin sotilaallisia valmiuksia palvelevaan koulutukseen. Koulutus rahoitetaan pääosin osallistumismaksuilla ja muulla yksityisellä rahoituksella. Tilanne on ongelmallinen erityisesti tasa-arvon näkökulmasta, sillä VARTU-koulutukseen ovat osallistuneet erityisesti naiset, jotka ovat halunneet kehittää turvallisuus- ja varautumistaitojaan.

(28) Hallitusohjelmassa on kirjaus niin sanotun kokonaisturvallisuusrekisterin edistämisestä: ”Parannetaan maanpuolustuksen kanssa yhteistyössä toimivien kolmannen sektorin yhdistysten ja järjestöjen koordinaatiota ja luodaan mahdollisuus heidän kouluttamiensa henkilöiden rekisteröintiin näiden tavoittamiseksi tarvittaessa.” Valiokunnan saaman selvityksen mukaan rekisterin perustamista on edistetty MPK:n toimesta, mutta jatkotoimet vaativat lainsäädäntötoimia. Valiokunta katsoo, että myös tämän asian edistämisestä on luontevaa linjata seuraavassa hallitusohjelmassa.

Puolustusmateriaalihankinnat ja varautuminen pitkäkestoiseen kriisiin

(29) Puolustusmateriaalihankintoihin esitetään vuodelle 2027 noin 1,8 miljardia euroa. Lisäksi esitetään merkittävää uutta Puolustusvoimien materiaalinen kehittäminen 2027 -nimistä tilausvaltuutta. Valiokunta pitää materiaalisen valmiuden nopeutettua vahvistamista välttämättömänä.

(30) Valiokunta pitää tärkeänä, ettei F-35 -koneiden käyttöönotto johda muiden puolustushaarojen tai muiden keskeisten suorituskykyjen kehittämisen lykkääntymiseen. Eduskunnalle tulee antaa vuosittain kokonaisarvio hankkeen toteutumisesta, elinkaarikustannusten kehityksestä ja siitä, kuinka järjestelmän käyttöönotto vaikuttaa Puolustusvoimien muuhun rahoitukseen.

(31) Ukrainan sodan keskeinen opetus on ollut materiaalin ja erityisesti ampumatarvikkeiden erittäin suuri kulutus pitkäkestoisessa korkean intensiteetin sodankäynnissä. Valiokunta katsoo, että Suomen materiaalista varautumista tulee arvioida nimenomaisesti pitkäkestoisen sodankäynnin vaatimusten näkökulmasta. Varastotasojen ja tuotantokapasiteetin tulee

mahdollistaa puolustuksen jatkaminen myös tilanteessa, jossa kansainväliset toimitusketjut häiriintyvät tai liittolaisten materiaalitarpeet kasvavat samanaikaisesti.

(32) Valiokunta pitää tarpeellisena nopeuttaa erityisesti ampumatarvikkeiden, ilmatorjunnan, miehittämättömien ja autonomisten järjestelmien, elektronisen sodankäynnin, kaukovaikuttamisen, tiedustelun, johtamisjärjestelmien sekä logistisen kestävyyden kehittämistä. Ukrainan sodan kokemukset tulee kyetä siirtämään Suomen puolustusjärjestelmään nykyistä nopeammin.

(33) Valiokunta korostaa, että uusien teknologioiden nopea kehitys edellyttää myös hankintamenettelyjen kehittämistä. Erityisesti miehittämättömissä järjestelmissä, ohjelmistoissa ja elektronisen sodankäynnin ratkaisuissa teknologian kehitys on niin nopeaa, ettei kaikkia hankintoja voida toteuttaa perinteisillä pitkien kehitys- ja hankintajaksojen malleilla. Puolustusvoimille tulee turvata riittävät mahdollisuudet nopeisiin kokeiluihin, hankintoihin ja järjestelmien jatkuvaan kehittämiseen.

(34) Valiokunta kiinnittää vakavaa huomiota puolustuksen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan rahoituksen riittämättömään tasoon. Vuodelle 2027 esitetty noin 12 miljoonan euron TKI-rahoitus on valiokunnan näkemyksen mukaan selvästi alimitoitettu suhteessa puolustusmenojen voimakkaaseen kasvuun, teknologisen kehityksen nopeutumiseen sekä tarpeeseen vahvistaa Suomen kansallista puolustuskykyä ja puolustusteollista osaamista. Valiokunta katsoo, että puolustuksen TKI-rahoituksen tavoitetasoksi tulee asettaa vähintään 40 miljoonaa euroa vuodessa ja että tälle tasolle tulee edetä määrätietoisesti mahdollisimman nopeasti.

(35) Valiokunta korostaa, että tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta on keskeinen edellytys puolustuskyvyn pitkäjänteiselle kehittämiselle, teknologiselle omavaraisuudelle ja kotimaisen puolustusteollisuuden kansainväliselle kilpailukyvylle. Erityisesti miehittämättömien ja autonomisten järjestelmien, tekoälyn, elektronisen sodankäynnin, sensoriteknologian, kyberpuolustuksen ja uusien asejärjestelmien nopea kehitys edellyttää nykyistä huomattavasti vahvempaa kansallista tutkimus- ja kehittämispanostusta. Ukrainan sodan kokemukset osoittavat, että kyky kehittää, kokeilla ja ottaa käyttöön uusia teknologisia ratkaisuja nopeasti on muodostunut itsessään keskeiseksi sotilaalliseksi suorituskyvyksi.

Kotimainen puolustusteollisuus ja sotilaallinen huoltovarmuus

(36) Valiokunta korostaa kotimaisen puolustusteollisuuden strategista merkitystä Suomen puolustuskyvylle. Puolustusteollisuutta ei tule tarkastella ainoastaan elinkeinopolitiikan näkökulmasta, vaan se on keskeinen osa sotilaallista huoltovarmuutta ja siten kansallista puolustuskykyä.

(37) Valiokunta pitää välttämättömänä, että Puolustusvoimien kasvavia hankintoja kohdistetaan nykyistä enemmän kotimaahan silloin, kun tämä on suorituskyvyn, kustannustehokkuuden ja hankintasääntelyn näkökulmasta mahdollista. Kotimaisen tuotantokyvyn rakentaminen edellyttää yrityksiltä merkittäviä investointeja, joita ei tehdä ilman riittävän pitkäaikaista ja ennakoitavaa kysyntää. Puolustushallinnon tulee tämän vuoksi hyödyntää nykyistä laajemmin

pitkäkestoisia hankintasopimuksia ja muita keinoja, joilla teollisuudelle voidaan luoda riittävä näkymä tulevasta kysynnästä.

(38) Valiokunta katsoo, että Suomen puolustusteollista tuotantokapasiteettia tulee kasvattaa määrätietoisesti. Tavoitteena ei tule olla ainoastaan nykyisen tuotannon määrällinen lisääminen, vaan Suomeen tulee kehittää nykyistä laajempi, teknologisesti korkeatasoinen ja kansainvälisesti kilpailukykyinen puolustusteollinen sektori. Suomen tulee pyrkiä rakentamaan tuotanto- ja kehittämiskykyä myös sellaisille strategisesti merkittäville puolustusteollisuuden aloille, joilla kotimainen tuotanto on tällä hetkellä vähäistä tai sitä ei ole.

(39) Valiokunta pitää tässä suhteessa perusteltuna, että Suomeen pyritään luomaan nykyistä laajempaa ohjus- ja ohjusjärjestelmien tuotanto-, kokoonpano-, integraatio-, huolto- ja kehittämiskykyä. Ohjusten ja muiden pitkälle kehittyneiden asejärjestelmien kysyntä Euroopassa kasvaa merkittävästi, ja tuotantokapasiteetin riittämättömyys on muodostunut keskeiseksi eurooppalaisen puolustuskyvyn haasteeksi. Suomella on valiokunnan näkemyksen mukaan korkean teknologisen osaamisensa, puolustusteollisen perustansa ja Nato-jäsenyytensä vuoksi hyvät edellytykset tavoitella nykyistä merkittävämpää asemaa näiden järjestelmien eurooppalaisissa tuotanto- ja toimitusketjuissa.

(40) Ohjustuotannon lisäksi kansallista tuotanto- ja kehittämiskykyä tulee vahvistaa erityisesti ampumatarvikkeissa, räjähteissä ja niiden raaka-aineissa, miehittämättömissä ja autonomisissa järjestelmissä, sensoriteknologiassa, elektronisessa sodankäynnissä, sotilaselektroniikassa, avaruus- ja kyberteknologiassa sekä sotilasajoneuvoissa. Samalla Suomessa tulee säilyttää ja kehittää kriittisten asejärjestelmien huolto-, ylläpito-, modernisointi- ja korjauskykyä.

(41) Valiokunta korostaa, että uuden puolustusteollisen tuotannon syntymistä Suomeen ei voida jättää yksinomaan markkinoiden varaan. Puolustushallinnon, muun valtionhallinnon ja teollisuuden välille tarvitaan pitkäjänteinen toimintamalli, jolla tunnistetaan Suomen puolustuksen ja huoltovarmuuden kannalta strategiset tuotantoalat sekä luodaan edellytykset niiden sijoittumiselle Suomeen. Tämä voi edellyttää pitkäaikaisia hankintasopimuksia, tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistamista, investointien vauhdittamista sekä aktiivista vaikuttamista kansainvälisten puolustusalan yritysten tuotanto- ja investointipäätöksiin. Erityisen tärkeää on kehittää ja syventää aktiivista vuoropuhelua puolustushallinnon ja kotimaisten yritysten kanssa.

(42) Valiokunta pitää tärkeänä, että merkittävien ulkomaisten puolustusmateriaalihankintojen yhteydessä arvioidaan järjestelmällisesti mahdollisuudet saada Suomeen järjestelmiin liittyvää valmistusta, kokoonpanoa, komponenttituotantoa, huoltoa, ylläpitoa ja tutkimus- ja kehittämistoimintaa. Suomen kasvavaa puolustusmateriaalikysyntää tulee hyödyntää strategisesti myös uuden teollisen kapasiteetin rakentamiseen. Suuremmissa ulkomaille suuntautuvissa puolustusmateriaalihankkeissa teollisen yhteistyön vaateella saadaan osaamista ja tuotantokykyä rakennettua myös Suomeen.

(43) EU:n puolustusteollisia rahoitusvälineitä ja Naton yhteistyömekanismeja tulee hyödyntää nykyistä määrätietoisemmin suomalaisen tuotantokapasiteetin vahvistamiseen. Suomen tulee aktiivisesti tavoitella eurooppalaisten ja muiden liittolaismaiden puolustusteollisten investointien

sijoittumista Suomeen sekä suomalaisten yritysten pääsyä nykyistä laajemmin kansainvälisiin toimitusketjuihin ja yhteishankintoihin.

(44) Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota valtion aktiivisen roolin merkitykseen suomalaisen puolustusteollisuuden viennin edistämisessä. Kansainvälisillä puolustusmateriaalimarkkinoilla valtioiden välisten Government-to-Government (G2G) -järjestelyjen merkitys on huomattava, ja suurten puolustusmateriaalihankintojen toteuttaminen edellyttää usein yritysten välisen kaupallisen yhteistyön lisäksi valtioiden välistä sitoutumista ja pitkäjänteistä yhteistyötä. Valiokunnan saaman selvityksen uusi G2G -malli saadaan tänä syksynä viimein valmiiksi.

Yhteenveto

(45) Puolustuskyvyn rakentaminen tapahtuu vuosikymmenten aikajänteellä, minkä vuoksi puolustuksen rahoituksen tulee olla mahdollisimman ennakoitavaa ja ylivaalikautista. Valiokunta pitää tarpeellisena, että puolustuksen pitkän aikavälin rahoitustarpeista muodostetaan nykyistä kattavampi parlamentaarinen kokonaiskuva, jossa otetaan huomioon materiaalihankintojen lisäksi niiden elinkaarikustannukset, henkilöstö, harjoitustoiminta, infrastruktuuri sekä Nato-jäsenyyden kustannukset.

(46) Valiokunta korostaa, että kasvavien puolustusmenojen on johdettava todennettavissa olevaan puolustuskyvyn kasvuun. Eduskunnalle annettavaa raportointia tulee kehittää siten, että määrärahojen lisäksi voidaan arvioida niiden avulla saavutettavia keskeisiä suorituskykyvaikutuksia.

(47) Valiokunta pitää vuoden 2027 talousarvioesityksen puolustuksen rahoitustason vahvistamista välttämättömänä, mutta katsoo samalla, että turvallisuusympäristön pitkäaikainen muutos edellyttää esitettyä kunnianhimoisempaa tavoitetasoa useilla puolustuksen osa-alueilla, etenkin droonisodankäynnissä.

(48) Puolustuksen materiaaliseen kehittämiseen tehtävien huomattavien investointien rinnalla on välttämätöntä turvata Puolustusvoimien toimintamenojen ja henkilöstön riittävä kasvu. Uusien suorituskykyjen hankkiminen ilman niiden täysimääräisen käytön edellyttämiä henkilöstö-, harjoitus-, ylläpito- ja infrastruktuuriresursseja ei tuota tavoiteltua puolustuskykyä.

(49) Valiokunta pitää välttämättömänä, että varusmiesten taloudellisia etuuksia parannetaan tuntuvasti vuodesta 2027 alkaen. Asevelvollisuusjärjestelmän oikeudenmukaisuus, maanpuolustustahdon ylläpitäminen ja varusmiesten yhdenvertaiset mahdollisuudet suorittaa palveluksensa edellyttävät, että yhteiskunta huolehtii nykyistä vahvemmin asevelvollisten toimeentulosta ja hyvinvoinnista.

(50) Vapaaehtoinen maanpuolustus on voimavara, jonka kustannukset vuositasolla ovat huomatavan pienet sen tuottamaan suureen lisäarvoon nähden. Vapaaehtoinen maanpuolustustyö vahvistaa kansalaisten maanpuolustustahtoa, kehittää osaamista, tukee Puolustusvoimien suorituskykyä sekä edistää yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ja huoltovarmuutta.Valiokunta pitää välttämättömänä, että Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) ja sen keskeisten jäsenjärjestöjen toimintaedellytykset turvataan pitkäjänteisesti ja ennakoitavasti. Tämä edellyttää

riittävää ja vakaata rahoitusta sekä toiminnan jatkuvuuden varmistamista myös muuttuvassa turvallisuusympäristössä.

(51) Valiokunta korostaa puolustuksen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan strategista merkitystä. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus muodostaa puolustushallinnon, elinkeinohallinnon ja teollisuuden yhteistyönä pitkäjänteisen näkemyksen niistä strategisista puolustusteollisuuden aloista, joiden tuotanto- ja kehittämiskykyä Suomeen tulee rakentaa.

(52) Valiokunta korostaa lopuksi, että Suomen puolustusratkaisun vahvuus perustuu kokonaisuuteen, jonka eri osien on kehityttävä tasapainoisesti. Puolustusmateriaalihankintojen rinnalla on huolehdittava Puolustusvoimien henkilöstöstä, yleisen asevelvollisuuden toimivuudesta, reservin koulutuksesta ja toimintakyvystä sekä puolustuksen edellyttämästä infrastruktuurista. Samalla on vahvistettava kotimaista puolustusteollisuutta ja huoltovarmuutta sekä huolehdittava Suomen kyvystä täyttää velvoitteensa osana Naton yhteistä puolustusta. Puolustusrahoituksen korkea taso on pitkäaikainen turvallisuuspoliittinen välttämättömyys. Puolustukseen tehtävät mittavat investoinnit tarjoavat samalla merkittäviä mahdollisuuksia vahvistaa kotimaista teollista tuotantokykyä, teknologista osaamista ja huoltovarmuutta sekä luoda uusia työpaikkoja eri puolille Suomea.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Puolustusvaliokunta esittää,

että valtiovarainvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 14.10.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Heikki Autto kok
varapuheenjohtaja Mikko Savola kesk
jäsen Miko Bergbom ps
jäsen Timo Heinonen kok
jäsen Riitta Kaarisalo sd
jäsen Mika Kari sd
jäsen Pauli Kiuru kok
jäsen Jani Kokko sd
jäsen Jarno Limnell kok
jäsen Juha Mäenpää ps
jäsen Jari Ronkainen ps
jäsen Hanna Räsänen kesk
varajäsen Sari Tanus kd

Valiokunnan lausunto PuVL 14/2026 vp

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Heikki Savola